

שירים

מסינית: דנה שם-אור

לי באי (李白; 701-762) חי בתקופת שושלת טאנג, תור הזהב של השירה הסינית. משירתו נשתמרו יותר מאלף שירים ושישים מסות. לי באי זכור כחובב אלכוהול מושבע, ואף זכה לכינוי "אל היין" (酒仙). האגדה העממית מספרת כי בליל מותו הוא הפריז בשתייה וקפץ מן הסירה שלו אל תוך נהר היאנגצה בניסיון לחבק את בבואת הירח. בספרות הסינית הירח הוא סמל של געגוע לאהובים הנמצאים הרחק, וכן געגועים לבית עצמו. את רוב ימי חייו העביר בנדודים, וְהִרְבֵּה לתאר בשיריו את נופיה של סין אשר לא אחת משמשים ראי למצב האנושי או לסערת נפשו.

מבחר מצומצם למדי משיריו תורגם עד היום לעברית בידי דב סדן ודן דאור. השיר "אני שותה מתחת לאור הירח" תורגם בעבר על ידי יובל אידו טל ויואב רפפורט, שפירשו את השיר באופן שונה למדי ממני. הדבר מעיד על הקושי להבנות גשר מלודי ורעיוני מן השפה הסינית לעברית.

בתרבות הסינית נהוג לשתות אלכוהול שמיוצר מאורז או מדגנים אחרים (白酒), ולא יין שמיוצר מענבים. מכאן היסטתי אם לתרגם את הסימנייה 酒 (jiǔ) במילים "אלכוהול" או "ליקר". לשם המצלול הכרעתי לבסוף לטובת המילה "יין", אף שהיא עלולה להסגיר מבט אתנוצנטרי מערבי.

בתחילת השיר מתואר לי באי חוגג ביחד עם הירח והצל שלו: "ביחד אנו הופכים לשלושה אנשים". בתרגום של טל ורפפורט הם בחרו לזנוח את המילה "אנשים" (עם הצל שלי נהיה שלושה), כפי שאני עצמי שקלתי לעשות לשם מצלול השיר. אמנם, בסינית כתוב 'אנשים' (人), וכנראה לא במקרה. כפי שנראה בסוף השיר, הירח והצל עשויים לשמש תחליף סימבולי לחברים שלי באי היה מאחל לעצמו: חברים שתמיד יהיו בקרבתו ושלא יוכלו לאכזב אותו, שפן החברות שלהם תהיה "נטולת כל רגש".

דנה שם-אור

*

אני שותה לבד תחת אור הירח

בין הצמחיה, בקבוק יין
שותה אנכי לבדי, ללא שום אדם קרוב
הכוס מונפת מעלה
מזמינה את הירח הבהיר להצטרף
יחד עם הצל
אנו הופכים לשלשה אנשים

אך הירח לא מבין את ההנאה שבשתית אלכוהול
והצל נשרף אחר גופי
ויחד עם זאת
הבה נתלזה לעת עתה אל הירח והצל
עלינו להנות מהערב
ללא כל הסוס

בעודי מקריא שיר
הירח מתהלך הלוך ושוב
בעודי רוקד
הצל מתזז בעקבותי
במצב של ערות אנו חולקים אשר
לאחר שכרון חושים, איש איש מתפזר לדרכו

הייתי רוצה לבסס חברות נצחית
נטולת כל רגש
אני מצפה לפגוש בך
יום אחד
על שביל החלב המרחק

הבה נשתה

הָאֵם לֹא רָאִיתָ אֶת זֶרֶם הַמַּיִם שֶׁל הַנְּהַר הַצֹּהֵב גּוֹלֵשׁ מִלְמַעְלָה
נוֹהֵר בְּעֶצְמָה אֶל הַיָּם
מִבְּלִי שִׁישׁוּב לְעוֹלָם
הָאֵם לֹא הִסְתַּכְּלַת בְּעֶצֶב
עַל שְׁעֶרֶךָ הַלְבָּן
מִשְׁתַּקֵּף בְּמַרְאֵה הַבְּהִירָה בַּחֹדֶר הַטְּרַקְלִין
עִם עֲלוֹת הַחֲמָה הָיָה שָׁחַר וְאַרְבֶּּ: כְּמֹשִׁי
וּבִשְׁעוֹת דְּמִדּוּמִים לָבָן כְּשֶׁלֶג

אֲנָשִׁים צְרִיכִים לְהֵנוּת בְּכָל מַאֲדָם בְּשַׁעֲתָם הַיְפָה
אֶל לָהֶם לְהוֹתִיר אֶת כּוֹס הַזֹּהֵב רִיקָה
אֶל מוֹל אוֹר הַיָּרֵחַ
אֲנָשִׁים נוֹלְדוּ כְּדִי לְהִיּוֹת מוֹעִילִים
גַּם אִם יִכְזָבוּ אֶת כָּל הוֹנָם
הוּא עוֹד יָשׁוּב

הֶבֶה נִבְשַׁל אֶת הַפֶּרָה וְנִשְׁחַט אֶת הַשּׁוֹר
בְּעֵבֹר אַרוּחָה נִהְדָּרַת
וְנִשְׁתָּה כּוֹסוֹת יַיִן אֵינִסְפוֹר,
אֲדוֹן צֶאֱן, מֶר דָּאן צִ'ו, בּוֹאוּ נִשְׁתָּה מִבְּלִי לְהַפְסִיק
הִרְשׁוּ לִי לְדַקְלָם לָכֶם שִׁיר
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, הִקְשִׁיבוּ לוֹ הֵיטֵב:

אַרוּחָה מְלֵאֶת הוֹד וּמוֹסִיקָה
אֵינָה יִקְרַת עֶרֶךְ בְּשִׁבְלִי
כָּל רְצוֹנִי הוּא לְשִׁתּוֹת עַד אֵין קֵץ
מִבְּלִי לְהִתְעוֹרֵר לְעוֹלָם
מֵאֲזוּ וּמִתְמִיד הָיוּ הַקְדוּשִׁים וְהָרְאוּיִים בּוֹדְדִים
הַנִּהְנֵתָנִים בְּלִבָּד הוֹתִירוּ אֶת חוֹתָמָם
בְּעֶבֶר, אֲדוֹן וְאֵנָּה אֲרָגָן אַרוּחוֹת פָּאָר בְּפִינֵג לוֹוָה
אֶלֶף כּוֹסוֹת אֶלְכוֹהוֹל הוֹנְפוּ בְּאוֹיֵר, אֲשֶׁר חָסַר עֲכָבוֹת

בַּעַל הַבַּיִת, מִדּוּעַ אֶתָּה אוֹמֵר שְׂאִין מִסְפִּיק כֶּסֶף
 אָנָּה מִמָּה, לָךְ תֵּבִיא עוֹד יַיִן
 לִי וְלַחֲבֵרֵי הַמְּכַבְּדִים
 יֵשׁ לִי סוֹס יָקָר עֶרְוָה, בְּגָדִים מְפָאָרִים
 קָרָא לְמַלְצֵר, אָמַר לוֹ לְהַחֲלִיף אוֹתָם בַּיַּיִן
 בּוֹאוּ נִשְׁכַּח, חֲבֵרִי, אֵת כָּל הָעֲצָבוֹת הַקִּיָּמָה מִשִּׁחַר הַיָּמִים.